

A leány meg a démonfivérek

(A kőoroszlán: Tibeti mesék)

Valaha régen, nagyon régen, a hófödte hegyek közt egy völgyben élt egy öregasszony a lányával. Messzi vidéken híre ment a lány szépségének, szorgalmának. Egész nap dolgozott a lány a ház körül, csak úgy égett a kezében a munka. A környékbeli falvakból nem egy ifjú fölkereste már, hogy feleségül kérje, de az anyja nem akart egyedül maradni vénségére, valamilyen kifogással mindig kikoszorazta a kérőket.

A havasokon túl, a sötét vadonban élt három démon – három fivér. Hozzájuk is eljutott a szépséges leányzó híre, s elhatározták, hogy a legidősebb megkéri a kezét.

A három démonfivér három daliás harcosná változott, felnyergeltek három fekete paripát, s egy szempillantás alatt ott termettek a leány házánál. Bementek a szobába, meghajoltak az anyja előtt, s a leányhoz fordulva elmondták szépen, egyszerre, amit leánykéréskor illik.

– Szépséges leányzó – fogtak bele a mondókájukba –, hárman vagyunk fivérek, három deli legény. A vagyonunk mérhetetlen, lovunk, jakunk számlálásán, hombárainkban a gabona garmadában. Jöjj el a mi házukba, légy a legidősebbikünk felesége s az egész ház gazdasszonya!

Az öregasszony nem mert a három félelmetes külsejű idegennek nyíltan nemet mondani, ő is meghajolt a három fivér előtt, s így szólt:

– Köszönjük a tisztességet, de kedves leányomat, egyetlen örökömet nem adhatom csak úgy első szóra idegen házba, idegen családba. Hisz még azt se tudjátok, mi a neve! Találjátok ki, hogy hívják a lányomat, s akkor a legidősebbik közületek elveheti feleségül.

Sorra vették a démonok, ahány női nevet csak tudtak, de nem találták ki, hogy hívják a lányt, így hát dolgukvégezetlen indultak hazafelé.

Útközben találkoztak a nyúlal, amint éppen átszaladt az erdőn.

– Hé, nyúl koma, hová oly sietve? – kérdezték a démonfivérek.

– Valami harapnivalót keresnék – felelte a nyúl.

– Ne vesztegesd az idődet hiába – mondták a démonok inkább segíts nekünk, és annyi zsenge zöldet, édesgyökeret kapsz, amennyit csak akarsz.

– Mi dologban jártok? Miben segíthetek? – kérdezte a nyúl.

– A szomszédos völgyben lakik egy öregasszony a világszép leányával. Tudd meg, hogy hívják a lányt, és mondd meg nekünk.

– No ez igazán semmiség – örült meg a nyúl. – Mindjárt odafutok és megtudom.

Odafutott a nyúl a házhoz, elrejtőzött az ablak alatt, és hegyezte a fülét. Kis idő múlva az öregasszony szólt a lányának:

– Égi Virág! Égi Virág! Mindjárt elered az eső, hozd le a tetőről a gabonát!

„Úgy, hát Égi Virág a lány neve” – örvendezett a nyúl. Néhányszor elismételte magában a nevet, és szaladt a démonfivérekhez.

Fut a nyúl az erdőn át, hát egyszer csak egy almafáról elébe pottyan egy alma. Ugrott egyet ijedtében, körülnézett, látta, hogy nem más az, csak alma. Rágcsálni kezdte, s úgy belemerült, hogy közben kiment a fejéből a lány nevének az első fele. „Virág... Virág... de milyen Virág?” Sehogy se jutott az eszébe. „Almavirág. Ez lesz az! Almavirág” – sütötte ki, és futott vele a démonokhoz.

Örvendeztek a démonok, hogy megtudták a lány nevét, és megint elindultak leánykérőbe. Odaértek, s így szóltak az öregasszonyhoz:

– Almavirág. Így hívják a lányodat. Teljesítsd az ígéretedet, s add hozzá a bátyánkhoz feleségül!

– Nem igaz! Nem találtátok el. Nem is ez a neve! Táguljatok innét! – mondta az asszony.

Megint dolgukvégezetlen kellett hazaindulniuk. De útközben találkoztak a rókával.

– Állj meg, róka koma, ne siess annyira! – szólították meg. – Légy a segítségünkre, s annyi húst kapsz tőlünk, amennyit csak akarsz.

– Mi dologban lehetek a segítségetekre? – kérdezte a róka.

– Eredj el a szomszédos völgybe. Ott lakik egy öregasszony a világszép leányával. Tudd meg, hogy hívják a lányt, és mondd el nekünk.

A róka hamar rátalált a házra, ahol az asszony meg a lánya lakott, és elrejtőzött az ajtó mögött. Hamarosan meghallotta az öregasszony hangját:

– Égi Virág! Égi Virág! Esteledik, készítheted a vacsorát.

„Tehát Égi Virágnak hívják a lányt” – gondolta a róka, és szaladt a hírrel a démonfivérekhez. Útközben mondogatta magában: „Égi Virág! Égi Virág!” Elébe került egy patak. Nekiveselkedett, hogy átússza. Amint éppen úszott, megpillantott a vízben egy rajnyi halacszkát. Nagyon ráéhezett a halra, még a nyála is kicsordult.

S míg a halakon járt az esze, elfelejtette a lány nevének a második felét. Kiért a partra, s csak ennyi maradt a fejében: „Égi... Égi... de micsoda?” Sehogy se jutott az eszébe. „Biztosan Égi Halacska” – sütötte ki nagy okosan, s futott a démontestvérekhez.

Megint elindultak a fivérek leánykérőbe. S amint odaértek a házhoz, most is egyszerre zendítettek rá:

– Égi Halacska! Így hívják a lányodat.

– Nem igaz! Nem találtátok el – örvendezett az öregasszony. – Nem ez a lányom neve. Táguljatok innét!

Dühösen néztek össze a fivérek, de mit tehettek volna, megint dolgukvégetlen kellett hazaindulniuk.

Útközben a fejük fölött repült el a szarka.

– Szarka nénénk! Szarka nénénk! Röpj át a szomszéd völgybe. Ott áll egy kis házikó. Abban lakik egy világszép lány az anyjával. Tudd meg, hogy hívják azt a lányt, s gazdagon megajándékozunk.

A szarka nagyon szeretett ajándékot kapni. Gyorsan odarepült a házikóhoz, s leszállt a tarsing (* Hosszú rúd, jakfarokkal vagy szövetcsíkokkal a hegyén. A tibetiek ilyen rudakat állítanak a ház elé, mert azt tartják, hogy a tarsing megvédi a házat az ártó démonoktól) csúcsára.

Hamarosan meghallotta az öregasszony hangját:

– Égi Virág! Égi Virág! Rég besötétedett már, hagyd abba a szövést, oltsd el a lámpást, és eredj aludni.

„Aha! - örült meg a szarka. – Égi Virágnak hívják a leányzót. Virág, ami az égben nő.” Eszébe véste a nevet, s röpjött vele a démonfivérekhez.

– Égi Virágnak hívják azt a lányt – mondta nekik.

„A nyúl azt mondta, hogy Almavirág a neve; a róka szerint Égi Halacska, de mind a ketten tévedtek. A szarka most azt állítja, hogy Égi Virág. Alighanem igaza lehet” – vélekedtek a démonfivérek, és negyedszer is elindultak leánykérőbe.

– Égi Virág. Így hívják a lányodat – álltak győzedelmes ábrázattal a lány anyja elé.

„A kilőtt nyílvesszőt el nem térítheted, a kimondott szót vissza nem vonhatod” – tartja a tibeti közmondás. A fivérek kitalálták a lány nevét, az öregasszony mit tehetett volna, oda kellett adnia a legidősebbikhez feleségül.

Elővezetett az istállóból egy fehér lovat, arra ültette fel a lányát, s búcsúzóul odasúgta neki:

– Vigyázz erre a lóra, édes lányom, jó szolgálatot tehet ez még neked.

Sokáig állt az öregasszony könnyes szemmel az úton, hosszan nézett a lánya után.

Keserű napokra virradt Égi Virág a démonfivérekénél.

Kora hajnaltól késő esteiig nem volt megállása. Az ő vállára szakadt minden házimunka, s köszönetül nem kapott mást érte, csak szidást és verést. A gonosz fivérek rosszabbul bántak vele, mint egy szolgálóval, s durván ráripakodtak, ha nem tett a kedvük szerint. Próbált szegény panaszkodni a férjének, de az keményen rárivallt, hogy ne merjen ellentmondani az öccseinek.

Egyszer a fivérek így szóltak Égi Virághoz:

– Mi most elmegyünk, és nem is jövünk haza egyhamar. Maradj itthon, és viseld gondját a jószágnak. De vigyázz, ki ne nyisd a ház mögötti fészert ajtaját! – ezekkel a szavakkal felültek a fekete paripákra, és elvágattak.

Égi Virág egymaga maradt. Szorgoskodott a ház körül, ellátta a jószágot, takarított, tette a dolgát, de minduntalan a fészerajtóra esett a pillantása. Elmúlt egy nap, elmúlt kettő, az az ajtó csak nem hagyta nyugton.

„Ugyan mi baj lehet abból – gondolta –, ha bekukucskálok, éppen csak a szemem sarkából?”

Végül is nem bírta megállni. Odalopódzott az ajtóhoz, és egy icipici rést nyitott rajta. Benéz, hát látja, hogy a kis kamra emberi csontokkal van tele. A fészert falán ruhák lógnak, rémülettel fedezi fel köztük az édesanya újdonsült kötőjét.

Kiszaladt belőle minden erő, most ébredt csak rá igazán, hogy a férje meg a sógorai gonosz démonok. Térdre borult a lány anyja kötője előtt, és keserű könnyeket hullatott.

– Ne sírj, kislányom – hallotta meg egyszer csak az édesanya hangját. A kötényt szólta hozzá az anyja hangján. – Ne sírj, hanem mihamarabb menekülj el innen! A gonosz démonok új áldozatot keresnek éppen. Ha visszajönnek, felfalnak téged. Ül hát fel gyorsan a fehér ló hátára, és menekülj. De először vedd magadra ezt a kötőt, ez segít elrejtőznöd a démonok elől.

Összeszedte a lány minden erejét, derekára kötötte az édesanya kötényt, és azon nyomban vénséges vén anyókévé változott.

Kivezette az istállóból a fehér lovat, és elvágattatott, minél távolabb a gonosz démonok szállásától.

Sokáig lovagolt Égi Virág, mígnem teljességgel ismeretlen vidékre érkezett. Ott aztán bekéredzkedett a királyi palotába vizet hordani, rozsét szedni. De az anyja kötőjét soha le nem vetette, nehogy rátaláljanak a gonosz démonok, így aztán mindenki roskatag vénasszonynak vélte.

Minden reggel vízért ment a patakra Égi Virág. A patakparton megfésülködött, letette a kötőjét, s újra szépséges fiatal leány lett belőle. De amint meghallotta, hogy valaki közeledik, nyomban felvette a kötényt, s újra öregasszonnyá változott.

Egy reggel, mint rendesen, éppen fésülködött a patakparton, s hogy, hogy nem, egy arra járó pásztor meglátta igazi alakjában. Elámult a pásztor, és sietett jelenteni a királynak:

– Ó, felséges királyom! – mondta térdre borulva. – Láttam a patakparton egy fiatal leányt. Olyan, de olyan szépet, hogy azt szavakkal nem is lehet elmondani. A kerek világon nem találni párját!

A királyt elfogta a kíváncsiság, s kiment a pásztorral a patakpartra. De nem találtak ott senkit, csupáncsak egy roskatag vénasszonyt.

„Bolondját járatta velem a pásztor” – bosszankodott a király, és megparancsolta, hogy táncoltassák meg az ostort a hátán.

„A káprázat játszott velem, vagy mi? – füstölgött a pásztor fájós hátát tapogatva. – Hiszen saját szememmel láttam a világszép leányt. Hogyan változhatott egyszerre öregasszonnyá?”

Felmérgesedett, és csak azért is be akarta bizonyítani a maga igazságát. Korán hajnalban kiment a patakpartra, elrejtőzött a bokrok közt, és várt. Egyszer csak mit látott? Az öreg vízhordó asszony érkezett a partra, levette a kötényt, és szép ifjú leányzóvá változott.

Erre a pásztor előugrott a bokrok közül, felkapta a kötényt, behajította a vízbe, a fiatal leányt pedig a király elé vezette.

– Igazi égi virág vagy, illik rád a neved – mondta a király elbűvölten, mikor meghallotta a leány történetét.

Gazdagon megjutalmazta a pásztort, s hamarosan lakodalmat ültek a palotában. Égi Virág és a király lakodalmát.

Jószívű fiatal ember volt annak az országnak a királya, tiszta szívből megszerette a lányt, s Égi Virág is határtalanul boldog volt. Nemhiába tartja a mondás: „Sötét éjjel után kedvesebb a napvilág.”

De a szólas azt is mondja, hogy „találkozásra válás következik”. Eljött az ideje, hogy a királyt hosszú útra szólította a kötelesség, a birodalma túlsó szegletében akadt dolga. És éppen akkor, amikor a felesége gyermeket várt.

Nem sokkal azután, hogy a király elment, Égi Virág egészséges, szép fiúgyermeknek adott életet. Gyorsan hírül akarta adni férjének az örömdetes eseményt, levelet írt hát, s futárral küldte a férje után.

Vágtatott a futár, sietett a hírrel. Hanem amikor elfáradt, látja ám, hogy az út mentén, egy terebélyes fa alatt három férfi borozgat.

– Hé, te lovas! – kiáltotta oda neki az egyik. – Gyere, pihenj egy kicsit, és igyál meg velünk egy pohárka bort!

A futár nagyon szerette a bort, és soha nem tudott ellenállni a kínálásnak. Leszállt hát a lováról, az idegenek közé telepedett, és szorgalmasan eregette le a torkán a jóféle nedűt.

„A bor megoldja a nyelvet” – tartja a régi szólás, és így igaz. A futár, felöntvén a garatra, kifecsegett az ivócimborái előtt mindent uráról és annak ifjú hitveséről, aki vénasszony képében szökött meg a gonosz démonok fogságából.

A három idegen pedig nem más volt, mint a három démonfivér. Sokáig ke-resték a szökevényt, s közben valahogy erre az útra tévedtek.

A futár locsogásából a démonok végre megtudták, hová szökött Égi Virág. Kicsenték a levelet a részeg küldönc köpenye alól, és elolvasták, mi áll benne. „Fiunk született, nemzetséged folytatója. Térj haza mielőbb.” A démonok nyomban széjjeltépték a levelet, s kicserélték egy másikkal, amelyre ezt írták: „Bikafejű, embertestű torzszülött a gyermek. Rendelkezz, mit tegyünk.”

Reggelre kelvén felébredt a futár, addigra kijózanodott, és folytatta az útját. Megérkezett a királyhoz, átadta neki a levelet. Felbontotta a király a levelet, elolvasta, és nagy bánat ereszkedett a szívére. „Ugyan, hogy történhetett ilyesmi?” – bánkódott, de mert nagyon szerette a feleségét, ezt írta válaszul: „Ne bánkódj, várj reám.”

Fogta a futár a levelet, s indult vele vissza. El is ért az iménti helyig, ahol már vártak rá a régi cimborái.

– Hé, futár! Szállj csak le a lóról, és gyere ide hozzánk! – kiáltották oda neki.

A részeges küldöncnek nem kellett kétszer mondani. Megint odatelepedett közéjük, és hamarosan leverte lábáról az ital. Több se kellett a démonfivereknek. Kicsenték a levelet a futár köpenye alól, és másikat csempészték a helyére. Arra ez volt írva: „Ocsmány nőszemély, fogd az undok porontyot, és takarodj a palotából!”

Felébredt a futár, és indult hazafelé, hogy átadja a levelet a királynénak. Az szegény olvasta, olvasta, de csak nem tudta megérteni, ugyan mivel haragította magára a férjét.

Mégis mit tehetett, el kellett hagynia a palotát. Bepólyázta a kisfiát, felült a fehér lovára, és elindult, amerre a szeme látott.

Vitte a lova, vitte, ki tudja, mennyi ideig, végül is egy kietlen, ember nem járta pusztaságba értek. Akkor a ló emberi hangon így szólott:

– Kedves gazdasszonyom! Hallgass rám figyelmesen, és tégy úgy, ahogy mondom. Fogjál egy kést, és ölj meg engem. A bőromet terítsd le a földre. Csontjaimat tedd a közepére, patáimat a négy égtáj felé, sörényemet meg szórd szét körülötte. Igen nagy hasznod lesz belőle.

De Égi Virág sehogy sem tudta megölni a fehér lovat, anyjától rámaradt egyetlen örökségét.

Akkor a ló levetette magát a földre, fordult egyet, és kiadta a páráját. Ezután Égi Virág mindent úgy tett, ahogy a ló meghagyta, aztán leheveredett a fiacskája mellé, és elnyomta az álmom.

Amikor felébredt, nem a csupasz földön feküdt a kisfiával, hanem szép nagy házban, finom, puha ágyban. A szobákban ládák, tele drága holmival, az ablak alatt kristálytiszt forrás. A ház körül gyümölcsfák kínálták termésüket, virágok pompáztak...

Telt-múlt az idő. A király bevégezte dolgát, és sietett haza a feleségéhez. Útközben azonban megpillantott egy csodálatos szép házat, amely régebben nem állt azon a helyen. Gondolta, megtudakolja, hogy ki lakik benne. Belépett a házba, hát szembejött vele a felesége, karján a kisfiával.

Örömük nem ismert határt.

Apránként megtudták, mi is történt voltaképpen, és rájöttek, hogy ez nem lehetett más, csakis a gonosz démonfivérek ármánykodása.

A király visszavitte feleségét a palotába, és keményen megbüntette a futárt.

De a gonosz démonok csak nem nyughattak. Mindenképpen bosszút akartak állni Égi Virágon. Kalmárok képét öltötték fel hát, sokféle portékára tettek szert, az árut átíttatták méreggel, úgy állítottak be a palotába.

Hanem Égi Virág ráismert a legifjabbik démonra a fülcimpáján lévő forrádásról, és megsúgta a dolgot a férjének. A király nyomban parancsot adott a szolgáknak, hogy ássanak egy mély vermet a fogadóterem alá, és fedjék be drága szőnyegekkel.

Ezután behívta a terembe az alkalmárokat. Azok meg, amint a szőnyegre léptek, tüstént lepottyantak a verembe, mérgezett portékájukkal együtt. A szolgák gyorsan betemették a vermet, és súlyos kőlappal zárták el a kijáratát. Így aztán a gonosz démonokat utolérte a vég.